

Studieplan

till Åke Landqvists bok

NORDISMEN INIFRÅN - möten – minnen – människor

I. Introduktionsträff

Allmän genomgång av boken (kommentarer till förorden och innehållsförteckningen).

Vad vill Åke åstadkomma med sin bok? Vad känns viktigast för er att diskutera?

Nordismens situation i nuläget - vilka är de stora frågorna?

Folkrörelser i kris – var kan vi föra de goda samtalen som fördjupar vår demokrati?

II. Läs kapitlet om ”Den nordiska tanken”, ss 6-13.

Att diskutera:

1. Hur har ni – var och en – byggt upp ert engagemang i Norden?
2. Hur upplevde ni andra världskriget och det som hände i Norden under krigsåren? Vad minns ni av möten med finska krigsbarn, människor från grannländerna som flytt till Sverige, beredskapen vid landets gränser osv.
3. Hur fick man information om grannländernas öde under kriget?
4. Europa åter fritt! Hur upplevdes det?
5. Vad var det som gjorde att det nordiska samarbetet tog fart efter 1945?

III. Läs det långa kapitlet om ”Kallt krig i Norden”, ss 21-35.

Att diskutera:

1. Fundera över Åkes utgångspunkt för sitt nordiska arbete – vad har hans erfarenhet av internationella frågor betytt?
2. Finlands känsliga östpolitik under det kalla kriget.
3. Egna erfarenheter av kontakter med Sovjetunionen?
4. Hur kommer de nordiska ländernas olika utrikespolitik fram i avsnittet ”Holmgång i Roskilde”?
5. Hur uppfattar ni Sveriges roll i Norden under det kalla kriget?
6. Berlinmuren föll 1989. Reflexioner?

IV. Läs en del av kapitlet ”Med vardagsnordismen i talarstolen”, ss 37-48.

Att diskutera:

1. Åke ger en lång rad roliga och engagerande exempel från sin verksamhet som nordisk folkbildare. Känner ni igen er? Vilka nordiska budskap brukar vi möta från talarstolen idag?
2. Jämför föreläsningar ni hört av olika folkbildare som varit minnesvärda. Varför var de minnesvärda?

3. Är det en riktig observation att det lätt blir ett avstånd mellan föreläsarens perspektiv och åhörarnas? mellan ett centralt och ett lokalt perspektiv?
4. Hur tycker ni att en bra "Nordenföreläsning" bör läggas upp? Bör föreläsaren främst tala om sådant som berör lokalavdelningens "inre liv"?
5. Åke använder oftast ordet "folkbildare" när han berättar om sina besök i lokalavdelningarna. Varför väljer han just det? Vad är det i folkbildarens sätt att möta lyssnarna som är viktigt att ta vara på? Hur gör man generellt för att få till en bra kontakt mellan föreläsare och publik?

V. Läs avsnittet "Det lokala livet", ss 48-55.

Avsnittet är ett samtal med en tänkt ordförande i en Nordenavdelning där aktuella föreningsproblem tas upp.

Att diskutera:

1. Gå igenom samtalet och pröva *kritiskt* de påståenden som görs!
På vilka punkter håller ni med Maria? På vilka har ni en annan uppfattning?
2. Vad betyder de nordiska vänortskontakterna för er lokalavdelning? Hur vill ni hantera kommunernas intresse för ett EU-baserat vänortssystem?
3. Hur passar begreppen sällskapsnordism och reformnordism in i er verksamhet?
4. Diskutera framtidsperspektivet: *varifrån skall Nordenrörelsen samla stöd i framtiden?* (Hämta gärna synpunkter från avsnittet "Nordens ungdom vill!", ss 72-77.)

VI. Läs kapitlet "Nordiska kampanjer", om språkfrågan och brevväxlingen, ss 65-72!

Att diskutera:

1. Ta med och läs några dikter på ett nordiskt grannspråk och studera likheter och skillnader.
2. Skolans roll när det gäller att stimulera nordisk språkförståelse är inte längre lika självklar som den har varit. Många barn i våra skolor har ett annat modersmål än svenska, och undervisningen i svenska kräver allt mer av lärarnas och barnens tid och krafter. Vad kan skolan göra – inom ramen för de nya förutsättningarna?
Vad kan lokalavdelningen göra för att stimulera Nordenintresset hos lärare och elever?
3. TV-bolagen textar normalt inlägg av personer från Danmark och Norge till svenska. Vore det mer pedagogiskt att texta på grundspråken? Kan det finnas några problem med det? Måste man alltid texta?
4. Det nordiska kultursamarbetet är just nu (vintern 2005-2006) föremål för en granskning med sikte på nya arbetsformer. Vad tycker ni det är viktigast att satsa resurserna för språk- och kultursamarbete på i framtiden?
5. Vad var det som gjorde "100 Femmor" till ett så framgångsrikt projekt?

VII. Läs avsnittet "Nordens ungdom vill!", ss 72-77, och studera bildsviten om Nordjobb!

Att diskutera:

1. Vilka viktiga nordiska mål kan man uppnå genom att satsa på projektet Nordjobb?

2. Hur ser ni på möjligheterna att organisera ett s k "Vänortsjobb" genom era nordiska vänortskontakter? Vilka parter borde kunna samarbeta om den uppgiften? Vilken roll bör lokalavdelningen ta på sig?
3. Skulle det vara möjligt för er lokalavdelning att avsätta särskilda medel till resestipendier för ungdomars besök i vänorterna?
4. "Vi behöver en ny identitet, en ny färdriktning" säger Anders Bergström på Föreningen Nordens centralkansli, och menar att vi måste omdefiniera det nordiska samarbetet så att de unga förstår vad det är frågan om. Vad lägger ni in i begreppet nordisk identitet? Hur hanterar vi behovet av en ny färdriktning?

IX. Läs personporträtten, ss 89-119!

1. *Yngve Kristensson* är främst förknippad med det som benämns "reformnordismen", dvs konkreta förslag som kan göra Norden till en bättre organiserad region. Diskutera *drivkrafterna* bakom eldsjälarnas tro på det nordiska samarbetets betydelse!
2. Diskutera gamla AMS-chefen *Bertil Olssons* syn på Norden! Åke karaktäriserar honom som "realisten" i det nordiska samarbetet. Hur yttrade det sig?
3. *PO Sundman* var som riksdagsman en viktig länk för Föreningen Norden till Nordiska rådet, där de politiska besluten fattades. Hur blev han nordist? Vad betydde det för Föreningen Norden att ha en ledande kulturpolitiker i sin krets?
4. *Åke Leander* blev som rektor för Biskops-Arnö en stark förespråkare för ökade kunskaper om Norden. Skolan blev under hans tid också en viktig mötesplats för nordiska författare och folkbildare. Diskutera vad verksamheten på Biskops-Arnö betytt för att stimulera tron på nordisk samverkan och demokrati.
5. *Arne F Andersson* ledde Föreningen Nordens kansli under en lång period, och blev "något av nordismens samarbetsmaskinist". Lyft fram några av de viktiga initiativ som han drev igenom under 1950- och 1960-talen! Vad menade Arne F Andersson med att Föreningen Norden alltid skulle stå "under partierna"?
6. Eldsjälarna på alla nivåer är en förutsättning för en levande folkrörelse. Fundera på er egen lokalavdelnings eller ert distrikts utveckling, och lyft fram några av de kvinnor och män som genom sin kreativitet och sitt starka engagemang betytt särskilt mycket för den Nordenverksamhet som ni varit delaktiga i.

IX. Läs kapitlet "Försök till europeisk syntes", ss 121-131!

Att diskutera:

1. Nordismens koppling till Europa?
Vad är genuint nordiskt och vad är sådant vi delar med alla européer?
2. Hur tycker ni att Föreningen Nordens arbete förändrats efter EU-inträdet? På vänortssidan?
3. Vilken betydelse har det att de militära paktsystemen monterats ner?
4. "Den nordiska tanken är givetvis som allt annat idégods underkastad förändringens vind." Hur ser ni på Åkes tankar om att det är viktigt att fläta in de delar av den nordiska tanken som är vitala och framåtsyftande i den nya europeiska väven?
7. Ta upp frågan om folkrörelsernas roll i framtiden! Vad kännetecknar en folkrörelse? Kan de nordiska rörelserna i vidaste mening få en roll då europasamarbetet skall förankras hos folket? Ge exempel!

8. Ta upp påståendet om "vardagsnordismen" i slutkapitlet. Håller resonemanget?
Om inte – beskriv varför?

X. Fortsättning "Försök till europeisk syntes".

Att diskutera:

1. Tror ni på möjligheterna att engagera personer med nordiska erfarenheter från närområdet att medverka i lokalavdelningens programutbud? Förslag?
2. Vi kan normalt för lite om hur företagsamhet i Norden utvecklas. Är tanken att engagera företagsledare att berätta om sina ekonomiska kontakter i Norden realistisk?
3. Kan lokalavdelningen dras in i det nya samarbetet med länderna på andra sidan Östersjön? Är medlemmarna intresserade av det?
4. Vad kan generellt göras för att lokalavdelningens programutbud skall innehålla mer stoff om *själva samarbetet* än som vanligen är fallet?
5. Vilka möjligheter och risker ligger det i att styra om verksamheten till mer av folkbildningsarbete knutet till det nordiska samarbetets innehåll och arbetsformer – kan det locka nya medlemmar till föreningen? Vilka skulle det kunna vara! Och hur knyter ni an det nya till "sällskapsnordismen"?

Vid cirkelarbetets slut: försök att göra en sammanfattning av det ni kommit fram till i era samtal. Det materialet är värdefullt såväl för ert lokala arbete som för Föreningen Norden centralt.

November 2005

Åke Landqvist
Maj-Britt Imnander